N°. 136.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot vijf regels . . . . f 1.00.
Voor elken regel meer . . . . 0.15.

DINGSDAG 1 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per landmail voor Java te huis bezorgd, per jaar, bij vooruitbetaling bij het nemen van abonnement f 60, Ned. Cour.

De oorlog tusschen Rusland en Turkije is thans werkelijk uitgebroken, en reeds heeft men door middel van den telegraaph, de beknopte mededeeling van een eerste wapenfeit ontvangen. Blijkbaar worden door de diplomatie alle krachten ingespannen, om alsnog verdere vijandelijkheden te voorkomen en het geschil langs den weg der onderhandelingen te vereffenen. Aan die pogingen is men waarschijnlijk de jongste tijding verschuldigd, dat lord Redcliffe van de Porte eene staking der vijandelijkheden zou verworven hebben, »ten einde »de hervatte (?) onderhandelingen onbelemmerd te »kunnen voortzetten.«

Wij hopen, voor de rust van Europa en de welvaart der Natiën, dat dit berigt bevestigd worde, en dat de onderhandelingen, welke alsdan hervat zouden zijn, eindelijk er toe mogen leiden, om aan een staat van spanning een einde te maken, die reeds te lang Europa met hoop en vrees houdt geboeid.

De stand van zaken op dit oogenblik nogtans, schijnt algemeen, niet zonder grond, de aandacht te doen vestigen op de strijdkrachten, welke de twee geschilvoerende Mogendheden tegenover elkander kunnen zetten, bijaldien — hetgeen, in het ergste geval, vurig is te hopen — van het Turksch-Russisch vraagstuk geene Europesche quaestie worde gemaakt. Wij meenen derhalve eene regtmatige weetgierigheid te bevredigen, wanneer wij onzen lezers eenig denkbeeld trachten te geven van de strijdkracht der beide Mogendheden, zoo als die uit de zekerste bronnen kan worden opgemaakt.

Behalve de troepen, voor garnizoens-dienst in vestingen en steden bestemd, voor de bewaking van onrustige grenzen en om den oorlog in den Kaukasus te voeren, bezit Rusland, op het papier, een leger van 699,000 man met 1468 stukken geschut, dat reeds tot groote [illegible] georganiseerd en zelfs in tijd [illegible]. Dat leger is verdeeld [illegible] 112 stukken geschut en in drie [illegible] artillerie voorziene corpsen [illegible] mentlijk 176 eskadrons en 12 batterijen [illegible]nen. Daarbij komen nog, in tijd van oorlog, de reservetroepen in twee bannen, waarvan de eerste sterk is 98,000 man en 192 kanonnen, de tweede 115,000 man met 280 stukken. Voegt men hierbij nu nog de 40,000 man »ongeregelde« kozakken-kavallerie, dan zou het Russische leger, in geval van oorlog, uit 730,000 man, met ongeveer 1500 stukken kanon bestaan!

Van dit reusachtige leger stonden reeds geruimen tijd vijf legerkorpsen aan de west- en zuid-westelijke grenzen strijdvaardig, terwijl twee corpsen, grenadiers en garde, te Petersburg en Nowgorod en te Moskou op het eerste bevel tot oprukken gereed staan. Op het oogenblik [illegible] beschikken over drie volledige korpsen (het 4de van Danneberg, het 5de van Luders en het 3de van Osten-Sacken), uitmakende 195,000 man geregelde troepen met 336 stukken geschut, waarbij gevoegd zijn ongeveer 12,000 kozakken, tot dekking der vleugels en drie reserve-divisiën, elk van 14,000 man, en bij gevolg in het geheel eene magt uitmakende van 249,000 man.

De Turksche strijdmagt bestaat, alinede op het papier, 1°. uit eene geregelde actieve armee »*Nizam*« geheeten, zamengesteld uit *zes* georganiseerde legerkorpsen (*Ordu's*) en *drie* gedetacheerde corpsen (te Candia, Tripoli en Tunis), uitmakende gezamentlijk eene sterkte van 248,680 man van alle wapens; 2o. uit eene landweer als reserve (*Redif*), in gelijke sterkte en verdeeling in wapens en corpsen als de *Nizam*, en dus uit 248,680 man; 3°. uit hulp-contingenten [illegible] landen, die geene bijdragen leveren tot de actieve armee, als Servië, Bosnië, Albanië en Egypte, [illegible] Vorstendommen enz. Op onderscheidene dezer [illegible], zoo als dat der Donau-Vorstendommen, [illegible] een oorlog met Rusland, niet gerekend; overigens kan men ze op eene sterkte van minstens 120,000 man schatten; 4°. komen daarbij nog de »ongeregelde troepen« als; a. gendarmerie en landmilitie [illegible] Hongaarsche en Poolsche vrijwilligers [illegible] minstens 6,000 man en Muslemiensche vrijwilligers tot een cijfer van minstens 50,000 man; gezamentlijk alzoo 86,000 man.

Volgens deze opgaven zou alzoo de Turksche landmagt altijd, gelijk de Russische, op het papier — nagenoeg het cijfer van 700,000 man bereiken. Intusschen is, tot dusver, nog niet met juiste cijfers op te geven, hoe sterk het Turksche leger is, dat, aan den Donau, tegenover het leger van prins GORTSCHAKOFF is gesteld. Zie hier, wat daarvan tot heden bekend is.

OMER-PACHA beschikt over minstens de *drie* eerste *Ordu's*, omvattende de garden, het corps van Konstantinopel en dat van Rumelië, die tamelijk voltallig en geheel georganiseerd zijn; voorts over twee *Ordu's* Redifs, wier organisatie reeds veel gebrekkiger en onvollediger is; bovendien over onderscheidene hulptroepen uit Albanië, Egypte, enz., en eindelijk een, luidens alle berigten dagelijks toenemend getal Muslemiensche vrijwilligers, die nu reeds meer dan 30,000 man bedragen. Over het geheel mag veilig worden aangenomen, dat Turkije, op dit oogenblik, talrijker leger op het tooneel des oorlogs heeft bijeengetrokken dan het, uit 249,000 man bestaande van Prins GORTSCHAKOFF.

Volgens de brieven van den Heer [illegible] RAYMOND, in den *Constitutionnel*, zou de toestand der beide legers op dit oogenblik, alsnog geheel anders zijn. De bevelhebbers van beide partijen zouden de troepen, waarover zij kunnen beschikken, nog niet allen bijeen hebben getrokken. Zoo wil deze schrijver weten, dat het Osten-Sackensche korps nog in Volhynië staat, terwijl het Ludersche korps zich nog in den omtrek van Odessa zou bevinden. De Heer RAYMOND verzekert, dat OMER-PACHA op dit oogenblik slechts beschikt over 120 à 130,000 man; terwijl Prins GORTSCHAKOFF slechts nog over 124,000 man (95,000 man infanterie, 17,000 man kavallerie en 12,000 man artillerie), die door pestziekten gedecimeerd werden, het bevel zoude voeren.

Wanneer wij alzoo zien, dat met niet groote zekerheid [illegible] strijdkrachten der beide geschilvoerende [illegible]

Er bestaat [illegible] onderscheidene bestanddeelen van het Turksche leger; maar bevoegde beoordeelaars meenen, dat de kern der onder OMER-PACHA bijeengetrokken regelmatige troepen wel bestand is tegen de Russische, hetgeen vooral ten aanzien van de artillerie het geval moet zijn.

Men zou alzoo — naar de meening der bevoegde beoordeelaars —, bijaldien de oorlog aanhield, zich niet moeten verwonderen, wanneer men, zoolang het terrein in Wallachye bruikbaar zal zijn, vernemen mogt, [illegible] behaald hadden. Intusschen [illegible] of OMER-PACHA het zou wagen, om, ten gevolge van zoodanige oogenblikkelijke voordeelen, zich van den Donau te verwijderen; en *op den langen duur* zijn de Russen, blijkbaar, zoowel uit het militaire als uit het financiële oogpunt, de meesters boven de Turken.

De Turken, aan zich zelven overgelaten, zullen derhalve een gunstigen en regtvaardigen *vrede* moeijelijk kunnen verwerven en in elk geval niet zoo spoedig, als geheel Europa — de beide strijdvoerende partijen daarbij gerekend — in zijn eigen belang moet wenschen. Waren daarentegen de overige mogendheden eendragtig, zelfs nu nog, en ofschoon reeds het zwaard *is* getrokken, zou het herstel van het *status quo* van vóór den 2den Julij — dat is: vóór de bezetting der Vorstendommen — niet onmogelijk zijn.

Het Weekblad voor de burgerlijke administratie bevat in n°. 328 een artikel over *Militair despotisme*: — *een enkel woord bij het ontwerp van wet op de vordering van inkwartiering, onderhoud van krijgsvolk enz.*, — waaraan wij het volgende ontleenen:

»Wij willen alleen doen opmerken, hoe de uitvoering dezer wet wordt opgedragen aan den Burgemeester. — Wij vragen, heeft men daarbij niet bij vergissing de gemeentewet uit het oog verloren? Wij beseffen wel de mogelijkheid, dat de Minister van Oorlog zal vragen, wat hij met de gemeentewet heeft uit te staan, maar de vertegenwoordiger des volks ziet de zaak anders in. Art. 126 der gemeentewet dragt immers niet alleen den burgemeester, maar *het collegie van Burgemeester en Wethouders* de uitvoering van wetten of maatregelen van algemeen bestuur op.

»En inderdaad het is bij inkwartiering en daarmede in verband staande daden noodig, dat de magt niet alleen aan een persoon is opgedragen, en om de verantwoordelijkheid, in het belang van hem, Burgemeester, en in dat der ingezetenen. Maar de Minister van Oorlog schijnt in het denkbeeld te verkeeren, dat het burgerlijk gezag alleen bij den Burgemeester berust.

»Het moet waarlijk te meer verwondering baren, dat de wet dat gezag alleen aan den Burgemeester opdraagt, wanneer men in aanmerking neemt, dat hij, Burgemeester, bij deze wet beneden eenen korporaal, aanvoerder van een transport wordt gesteld. Waarlijk de Burgemeesters, niettegenstaande hun [illegible] rok en deurwaarders medaille (?) hebben in de laatste tijden al menige vernedering moeten ondergaan, inzonderheid in de fiscale wetten; maar nimmer werden zij nog zoo vernederd, als thans door den soldaten-minister.

»Het geval laat zich intusschen *gemakkelijk* voorzien, zoo leest men in de memorie: »dat of het burgerlijk gezag bezwaar vindt in de aanvraag der militaire gezagvoerders, of dat hetzelve op de plaats der behoefte niet is te vinden. [illegible] al is het niet is. *In beide gevallen moet* [illegible] *waarborgen worden verzekerd* als de toestand toelaat.« Bezwaarlijk zal men in eenige, zelfs Napoleontische wet bitterder ironie vinden. Neen, wij Nederlanders begeeren *zoodanige waarborg* (?) niet! — Wij herinneren ons daarbij het verhaal, dat een militair bevelhebber in Indie een inlandsch opperhoofd liet hangen, onder afwachting van nadere approbatie.

Teregt wees men op het platte land; waarlijk die toon van eenen korporaal, bevelvoerder van een transport, zegt thans heel dikwerf tot den burgemeester: de burger is om ons, maar niet neer *de wet* hem *zoo* heeft verheven, dan waarlijk [illegible] uitzigten treurig.

»En zoodanig beginsel beheerscht de [illegible] schouwen er ten ernstigste tegen, wij [illegible] gemeenteraden wil, om in het [illegible], krachtens de bevoegdheid hun bij art. 142 der Grondwet gegeven, zich tot de vertegenwoordiging [illegible] dat dit ontwerp nimmer tot [illegible]

[illegible] de mogelijkheid bestaan, dat er bevolen [illegible] eene kwantiteit aardappelen te leveren tegen den prijs door den Minister te bepalen; met andere woorden, dat de Minister van Oorlog, bijgestaan door soldaten, over de eigendommen der ingezetenen beschikt, dat de korporaal het binnentreden eener woning gelast!

»Mogen wij toch voor die middeneeuwsche wet bewaard worden!«

De Heer J. B. heeft, volgens *de Nederlander*, [illegible] in het *Dagblad van Leiden* geschreven over [illegible] *loonen*.

[illegible]

»Maar den oplettenden opmerker van den loop der prijzen kan het niet ontgaan, dat in *reeds sedert vele jaren* de prijzen van de voornaamste voedingsmiddelen allengs en gestadig stijgende waren. Daartegenover is het niet meer dan billijk, dat men de werkloonen, wij willen niet bepalen in welke mate, verhooge; en wij durven dit punt met allen ernst in de aandacht van hen bevelen, waar onderling overleg, naar het ons voorkomt, veel goeds kan helpen tot stand brengen. Men bedenke daarbij, welk een belangrijk deel van onze bevolking, de zaak geldt, dat het welzijn niet anders dan tot bevordering van onze industrie en van vele ambachten zal strekken; en dat er zelfs den Staat aangelegen is, terwijl men in Engeland ondervindt, dat de accijnsen, ten gevolge van de hoogere loonen, ruimer afwerpen.«

Meermalen werd onze aandacht getrokken [illegible] financiële beschouwingen van den Heer J. [illegible] nu bleek het ons, dat zij rusten op eene [illegible] stelling van den staat der zaken.

»De prijzen der voornaamste voedingsmiddelen niet allengs en gestadig stijgende.

In Oct. 1829 was de gemiddelde prijs der *tarwe* f 12 en van de *rogge* f [illegible]. *Er werd geen rijksaccijns geheven op het gemaal.*

In Oct. 1832 de *tarwe* f 9 en de *rogge* f 6.25.

Op 1° Mei 1838, *toen de rijksaccijns werd ingevoerd*, de *tarwe f* 7.50 en de *rogge f* 5.75.

In Febr.	1836	de *tarwe*	*f* [illegible].70	en de *rogge*	*f*	[illegible].00
„ „	1837	„	- [illegible].00	„	-	5.00
„ Nov.	1838	„	- 13.00	„	-	[illegible].00
„ Dec.	1840	„	- 10.00	„	-	6.50
„ Dec.	1841	„	- 12.00	„	-	7.00
„ April.	1843	„	- 9.00	„	-	6.50
„ Sept.	1844	„	- 10.00	„	-	6.00
„ Oct.	1845	„	- 13.00	„	-	8.00
„ Julij	1847	„	- 18.50	„	-	12.00
„ Nov.	1847	„	- 11.00	„	-	7.50
„ April.	1848	„	- 8.00	„	-	6.00
„ Oct.	1848	„	- 10.50	„	-	5.00
„ Febr.	1850	„	- 8.00	„	-	4.75
„ Jan.	1852	„	- 9.50	„	-	7.00
„ Oct.	1853	„	- 15.00	„	-	10.00

Wij maken uit die opgaven op onderscheidene tijdstippen, waar tusschen de prijzen eenigzins weifelden, *deze* gevolgtrekkingen:

De prijs van het *brood*, het voornaamste levensmiddel, is ongestadig en *niet rijzende* gedurende ettelijke jaren.

Het bedrag van den accijns staat in verhouding tot den prijs van het graan *op het tijdstip*, dat de accijns werd ingevoerd.

Verhooging van arbeidsloon is billijk voor den werkman; — het bedrag der verhooging regelt zich naar den broodprijs van 1838: 1853.

Afschaffing van den accijns, die den prijs van het brood zoo zwaar drukt, is eene dringende behoefte.

Wij deelen gaarne onzen lezers het onderstaande artikel uit de *Noord-Nederlander* mede over *„de tegenwoordige duurte der levensmiddelen”*.

De beschouwingen, daar ontwikkeld, maken wij gaarne tot de onze:

Wie betreurt het niet, dat de noodzakelijkste levensbehoeften zoo duur zijn, dat niet alleen de behoeftige of geringe dagglooner, maar zelfs menig kleine werkbaas en laag bezoldigde ambtenaar, zich het genot van sommigen moet ontzeggen, dat zelfs meer gegoeden bij een talrijk gezin zich in het gebruik moeten bekrimpen.

Zeer verschillend zijn de gevoelens, vooral bij dengene, wien het aan staathuishoudkundige of aan handelskennis ontbreekt, over de oorzaken van deze duurte en de middelen waardoor zulks veranderd zoude kunnen worden; sommigen meenen het te moeten toeschrijven aan den boer, die zijn goed van de markt terughoudt om zooveel hooger prijzen te krijgen, anderen, dat de koopman en speculant de prijzen opdrijven om zich woekerwinsten te verschaffen, weder anderen zeggen, „dat de prijs van „het vleesch zoo hoog is ten gevolge van de vrije uitvoer”; in een dagblad dat uitkomt in onze grootste koopstad, de *Amsterdamsche Courant*, plaatste men zelfs een artikel van een correspondent uit Vlissingen van den volgenden inhoud: „De levensmiddelen zijn tot eene ongekende hoogte gestegen. „Dit is *hier* „echter niet aan uitvoer toe te schrijven maar veeleer aan „betreurenswaardige speculatie-zucht, onbeteugeld bij gebrek aan „stedelijke verordeningen op dat stuk, en waardoor de prijzen „onnatuurlijk worden opgedreven.”

Allen dwalen bij gebrek aan vereischte kunde, maar zij deden dan ook beter zulke drogredenen niet aan het publiek mede te deelen.

De oorzaken zijn verschillende, en ook niet van alle levensmiddelen dezelfde. In de eerste plaats heeft daartoe veel bijgedragen, dat men dit jaar, evenals men sedert 1847 vooral in ons land gewoon is, van het vroege voorjaar tot den afloop van den oogst, in de dagbladen van alle gewesten, den toestand van de te velde staande graangewassen, bijzonder de *rogge*, bovenmate roemde, terwijl ieder deskundige in zijn eigen omtrek zien konde, dat de meeste graansoorten, en vooral de rogge, veel te dun stond, dan dat het een goeden oogst konde opleveren; de uitkomst is nu dat in Nederland de rogge dooreen niet meer dan ²/₃ van een gewone opbrengst leverde, en alzoo hiervan de geheele oogst 47,000 lasten minder dan gewoonlijk bedroeg. Ware nu niet van het begin af de waarheid verbloemd, dan zoude misschien in den zomer de prijs iets hooger zijn geweest, dan zoude om het te wachten tekort, meer graan van buitenlandsch zijn ontboden; hier komt bij, dat wij jaarlijks, om in eigen behoefte te kunnen voorzien, circa 33,000 last rogge te kort komen, hetwelk alzoo te zamen een tekort aan rogge van 80,000 lasten zoude geven, maar dit jaar op 90,000 lasten moesten worden aangenomen, omdat de jenever-stokerijen zoo bijzonder sterk werken, dat daarin het gewone verbruik van rogge wel 10,000 lasten zal te boven gaan.

In de tweede plaats komt vooral in aanmerking, dat in de meeste naburige landen, maar vooral in Frankrijk de graanoogst ongunstig uitviel; voorts denkende aan den buitengewoon hoogen koers der scheepsvrachten, dan kan het niemand verwonderen, dat de voorraad der rogge klein en de prijs hoog is. De voorraad bestaat dan ook bijna alleen uit het van tijd tot tijd van buitenslands aangevoerde, overigens zijn bijna alle pakhuizen ledig.

Meest overtuigend blijkt hieruit, dat noch handel, noch speculatiegeest [illegible] schuld aan den hoogen prijs der granen heeft, dat integendeel de handel door ontbiedingen van buitenlandsch in de behoefte is te gemoet gekomen.

Iedere beschuldiging tegen den boer is even onregtvaardig. Hij is immers wel genoodzaakt het algemeene dorschen uit te stellen, totdat zijn veldarbeid en zaadbestelling zijn afgeloopen. Door die te verwaarloozen [illegible] van de tegenwoordige hooge prijzen te profiteren, zoude hij de hoop op een volgenden oogst vernietigen; hij zal dat niet, al had hij ook de zekerheid hebben dat hij, met zijn graan ter markt komende, lagere prijzen zoude bedingen; in hoeverre dit later het geval zal zijn, kan echter ook de wijste koopman thans niet stellig bepalen, omdat zulks van zoo vele onbekende omstandigheden in de toekomst afhankelijk is. *Intusschen houden wij het voor zeker dan waarschijnlijk, vooral op grond der laatste berigten van elders, dat eene daling der meeste graanprijzen nu zeer nabij is.*

Misschien worden er gevonden die, naar aanleiding van het even medegedeelde (hoe verkeerd dan ook), den raad geven, om in de jeneverbranderijen het stoken te beperken. Hoe wenschelijk het mogt zijn, dat het misbruik van het jeneverdrinken ophield, zoude het opvolgen van dien maatregel geheel in strijd zijn met de staathuishoudkunde. Dat men in die fabrijken bijna voorbeeldeloos druk werkt, is een gevolg van verzending naar buitenlandsch. Verlangt men in andere werelddeelen bij voorkeur Hollandsche jenever, dat men zich daarnaar schikke; immers zouden bij eene gedwongene verplaatsing van die fabrijken naar elders, hierdoor velen hun bestaan verliezen, en weder het getal van hen, die hun eigen brood verdieden, verminderen; bovendien zouden daardoor de handel, de scheepvaart en ook de rijksinkomsten groot nadeel lijden.

Eene in ons oog in dezen belangrijke opmerking mogen wij niet terug houden; noch binnenlandsche rogge, noch binnenlandsche gerst worden in de jeneverstokerijen gebruikt, maar genoegzaam *uitsluitend buitenlandsche granen*, die voor een aanzienlijk deel door de branderijen zelve ontboden worden; in het overige voorziet de buitenlandsche handel, en juist aan de bekende grootere behoefte bij de branderijen zal men het te danken hebben, dat de handel dit jaar zooveel meer graan dan gewoonlijk van buitenlandsch deed komen, want voor de consumtie konde zij zich niet voorstellen dat het noodig zoude zijn, aangezien men van alom de gewassen zoo zeer roemde. — Het beperken der werking van de branderijen, zoude dus even onstaatkundig als onregtvaardig zijn.

Wat wij van de rogge hebben gezegd is omtrent de tarwe meerendeels, aangaande de gerst geheel van toepassing. Van boekweit, haver en boonen, vooral van eerstvermeld artikel is de oogst ruim, maar de gewone onderlinge verhouding in de prijzen der verscillende graansoorten bij eenen algemeenen vrijen handel, blijft bestaan, zoodra die verhouding verbroken is, wordt het laagst in prijs zijnde artikel, dat voor voeding van menschen of dieren geschikt is, het meest gevraagd en gebruikt, en deze meerdere vraag verhoogt weder den prijs en herstelt het evenwigt.

Laat men dan de maatregelen nemen, dat het vleesch niet zoo verschrikkelijk duur blijft! Dat men den uitvoer van vee verbiede! raadt een ander even onstaatkundig en even onbillijk.

Niet alleen naar Engeland wordt ons vee uitgevoerd, maar ook naar Hannover, Duitschland, België en door België naar Frankrijk; uit sommige dezer landen voorzien wij in ons te kort van rogge en gerst, uit allen ontvangen wij boekweit — indien wij nu weigerden hun vee te verkoopen, zouden zij met regt den uitvoer van granen verbieden — en onze toestand nog veel erger worden.

Er zijn er ook, die in de dwaling verkeeren, dat de vrije uitvoer van vee de oorzaak der duurte is en dat door dien uitvoer onze veestapel vermindert, dan, noch het een noch het ander is waarheid. De duurte van het vee wordt veroorzaakt 1°. door den vrijen invoer in Engeland, die eerst sedert weinige jaren bestaat; en terwijl men in dat land geene belasting op het geslagt heeft, is het vleesch daar goedkooper dan hier bij eene enorm grooter consumtie; 2°, doordien de prijs der granen verre boven het gemiddeld standpunt is, hetwelk het aanfokken of vetmesten van het vee zooveel duurder maakt, waaraan het ook alleen moet worden toegeschreven, dat men het aan de prijzen van het vleesch niet heeft kunnen bemerken, dat de belasting op schapen en varkenvleesch in het vorige jaar werd afgeschaft; 3°. door de duurte van boter en kaas, waardoor de opbrengst van het vee, dat niet gemest wordt, zoo aanzienlijk vermeerdert.

Hoe groot de uitvoer van het vee moge zijn, zeker is het, dat de boter zich bij de bestaande gelegenheid tot uitvoer zoo veel meer op de veeteelt heeft toegelegd, dat op dit oogenblik de veestapel in Nederland veel grooter is dan voor tien jaren. Die het betwijfelen, verwijzen wij naar de belangrijke mededeeling van mr. B. D. H. Tellegen in het IIde deel (1853) van het tijdschrift ter bevordering der nijverheid bl. 303.

Uit het vorenstaande blijkt, onzes inziens, overtuigend, dat in een verbod van uitvoer geen heil te vinden is. Wij zouden te lang worden, indien wij nog uitvoerig op staathuishoudkundige gronden aantoonden, hoe aan een verbod van uitvoer op den duur schaarste en duurte onfeilbaar verbonden zijn.

Gaarne zouden wij echter zien, dat in het geheele Vaderland, bijzonder voor de geringe standen, maatregelen konden worden genomen, die op den duur hun het dagelijks brood en een stukje vleesch verschaften, — dan kan er geen ander redmiddel zijn als opheffing der belasting op het geslagt en gemaal, zoowel van wege het rijk als van wege de gemeenten, bij eenen geheel onbelemmerden in- en uitvoer van alle levensmiddelen.

Wij hebben ons sedert de laatste jaren in Nederland te verheugen over eene toenemende welvaart in bijna alle takken van nijverheid. Tijdelijk kan men de arbeidsloonen verhoogen om den dagloonen in hunnen tegenwoordigen toestand te gemoet te komen, en [illegible] bij velen is geschied, [illegible] met dankbaarheid ontvangen, maar als men dat op den duur doet om de belastingen te kunnen bestrijden, dan vernietigt men de ontwikkeling der nijverheid en ontneemt men den werkman zijn middel van bestaan, want dan wordt het onmogelijk tegen buitenlandschen arbeid te concurreren.

Buitenland.

ENGELAND.

De dagbladen, die anders met de overdreven voorstellingen van den heer Cobden weinig ingenomen zijn, juichen thans hoogelijk eene rede toe, welke hij in het instituut voor ambachtslieden te Barnsley heeft gehouden, waarin hij zeer heeft aangedrongen op de verspreiding van het openbaar onderwijs, als het beste middel om de werkende klassen op te beuren, de maatschappij op stevige grondslagen te behouden en aan Engeland dien roem te blijven verzekeren, welken het ten opzigte van den fabrijk-arbeid in geheel de wereld behaald heeft. Doch de werklieden moesten rond zich henen zien en zorgen, dat zij door geen mededinging wierden voorbijgestreefd. De heer Cobden beschouwde het verspreiden van onderwijs als een waarborg voor orde en vrijheid te zamen.

— Men heeft thans berigten uit Sydney van [illegible] Augustus met het stoomschip *Argo*. Het is het eerste stoomvaartuig, dat langs de Kaap Hoorn uit Australië aankomt. De tijdingen zijn gunstig. Er zijn nieuwe goudstreken ontdekt, en de toestand der kolonie verbetert zich in 't algemeen. De koopwaren vinden in Melbourne eenen goeden aftrek. Landbouw en handel zijn in Nieuw Zuid Wales in eenen bloeijenden staat.

De nieuwe goudstreek in Nieuw Wales is nabij de rivier Goulburen ontdekt, en zij is van eenen verbazenden rijkdom. De matrozen van de *Argo* hebben 40 à 50 pond sterl. van dit goud voor hunne gagiën verkregen. Deze tijdingen zullen de verslapte handelsbetrekkingen met Australië weder aanwakkeren. Daarentegen zijn de jongste berigten uit Britsch-Indië minder gunstig. De Birmannen verontrustten voortdurend de nieuw ingelijfde landschappen en men zag weder eenen oorlog te gemoet.

— Er is berigt ontvangen, dat de Koningin van Madagascar eindelijk de havens van dat belangrijk eiland voor den handel zou open stellen.

— Het Londensch *Athenaeum* geeft eene hoogst merkwaardige statistiek betrekkelijk de spoorwegen in Engeland van het jaar 1840 tot 1852. Het getal reizigers beliep in die rijdruimte 478,448,607, waarvan 237 ten gevolge van ongelukken op de wegen omkwamen en 1,416 verwond werden; dit geeft alzoo één doode op 2,018,239 reizigers en één verwonde op 337,916. Van 40,486 aangestelde ingenieurs, werktuigkundigen, enz., werden 275 gedood en 274 verwond, dat is één gedoode op 177 en één verwonde op 148. Van het jaar 1844 tot 1851 legden de reizigers op genoemde wegen den afstand af van 517,044,419,484 engelsche mijlen en 176 personen kwamen bij dien afstand om; alzoo één doode op 40,025,395 mijlen. Hieruit blijkt, dat in den laatsten tijd de ongelukken veel zeldzamer zijn geworden. Over het algemeen is het resultaat: één doode op twee en een half millioen reizigers. (In Duitschland bedroeg in 1850 de lengte der spoorbanen 8,480 engelsche mijlen, waarop 51,713,297 personen 1,155,486,890 mijlen maakten, waarvan slechts één reiziger omkwam, terwijl 54 aangestelden gedood en 8[illegible] gewond werden.)

FRANKRIJK.

Thans ziet de acte van beschuldiging het licht in de zaak van de aanslagen in het begin dezes jaars, onder anderen, in de opera tegen den Keizer. Daaruit blijkt, dat [illegible] in beschuldiging gesteld, waarvan 33 voor het hof van Assises der Seine zijn verwezen, als beschuldigd van zamenspanning gevolgd door begin van uitvoering; 44 aangeklaagden zijn vrijgesteld of wel, zijn, wegens het deelnemen aan geheime genootschappen, het bezitten van verboden wapenen, enz., correctionneel vervolgd geworden. Van de 33 naar het hof van assises verwezenen zijn er 7 op de vlugt.

— Prins Napoleon is den 17 te Stuttgardt met de aan zijnen rang verschuldigden eerbewijzen ontvangen.

— Onlangs heeft de Keizer, door de Keizerin vergezeld, zich naar Ham begeven, en aldaar het vertrek in het fort bezigtigd, waar hij gevangen is geweest. Hij heeft der keizerin de bijzonderheden van zijn verblijf aldaar en van zijne vlugt op de plaats zelve verhaald.

— De *Moniteur* behelst een uitvoerig verslag des ministers van oorlog aangaande noodzakelijkheid om de katoenteelt in Algerie te ontwikkelen. Ingevolge dit verslag is een besluit uitgevaardigd, waarbij bepaald is, dat de staat gedurende drie jaren het door de planters ingezamelde katoen zal aankoopen tegen een vooraf bepaalden prijs voor elk jaar, met in 't ooghouding van de soort en hoedanigheid der voortbrengselen.

BELGIË.

Men verzekert dat de hertog en de hertogin van Brabant in het voorjaar des volgenden jaars eene reis naar Weenen zullen doen. Een blad heeft bij vergissing gemeld dat de hertog te Londen met de orde van den Distel was begiftigd.

— Het zeer gunstige weder, dat sedert een tiental dagen geheerscht heeft, heeft de landlieden in staat gesteld, onder de voordeeligste omstandigheden de uitzaaijingen van den herfst te bewerkstelligen en de nog te velde staande aardappelen te rooijen.

— Sedert eenigen tijd wordt aan de vee-artsenijschool in het Fransch en Vlaamsch aan hoefsmeden les gegeven, hetgeen bleek zeer noodig te zijn en welke pogingen ter verbetering van de handelwijzen in dezen met het beste gevolg bekroond zijn. Vooral op het platte land zullen zij niet zonder uitwerking blijven.

PRUISSEN.

Het koninklijk bureau voor de statistiek te Berlijn heeft onlangs in de Staats-courant de uitkomsten medegedeeld der laatste volkstelling van Pruissen in December van het vorige jaar. Volgens die staten bevatte het geheele land, met inbegrip der beide Hohenzollern [illegible]

de militairen (waarbij de bezetting in Mainz, Luxemburg en Frankfort a. M. zijn gerekend) 16,935,420 zielen. Volgens de telling van 1849, bedroeg dat getal 16,397,448 zielen; Pruissen is alzoo in drie jaren (1850—1852) vermeerderd met 537,972 zielen, of ruim 3 pct.

— In Spa is de bronzen buste van Peter den Groote aangekomen, welke buste Demidoff, door tusschenkomst van Jules Janin, aan die stad geschonken heeft, om daarmede de beroemde bron van Pouhon te versieren.

DENEMARKEN.

De spanning tusschen de ministers en de Kamer van vertegenwoordiging wordt steeds sterker. Men voorziet dat of de eerste zullen moeten aftreden, òf dat de Kamer ontbonden wordt. Den 24 hebben de ministers eene vergadering van den Staatsraad bijgewoond, waarin de stand van zaken moet overwogen zijn.

ITALIE.

De dagbladen van Florence melden dat de groothertog van Toskane naar Napels is vertrokken.

TURKIJE.

De berigten en geruchten over de Oostersche Zaken zijn meer uiteenloopende dan ooit.

Terwijl de jongste tijdingen het losbranden van het eerste kanonschot vermeldden en de verklaring in den Franschen *Moniteur* als oorlogzuchtig werd beschouwd, verneemt men den volgenden dag, dat de vijandelijkheden zijn verhoed door eene wapenschorsing, welke de Porte op aanraden van Engeland heeft aangenomen, ten einde nieuw aangeknoopte onderhandelingen niet te belemmeren. De beurzen te Parijs en te Londen bekomen van den panischen schrik en stellen zich de zaken als geheel geschikt voor. Dit is echter blijkbaar overdreven. Latere berigten [illegible] wijzigen eenigermate het berigt wegens de wapenschorsing. Deze zou maar tot den 1 November, dus niet onbepaald verleend zijn, en daarenboven als niet toegestaan moeten zijn beschouwd, ingeval de vijandelijkheden reeds waren aangevangen.

Nu is eerstelijk de vraag hoe de ontmoeting te Issatschi te Petersburg en ook te Konstantinopel zal worden aangemerkt; of beide regeringen er geen grond in zullen vinden om de onderhandelingen, welke de Britsche gezant slechts even had aangeknoopt, weder te doen afspringen.

Vele redeneringen worden deswege in de buitenlandsche bladen aangetroffen, doch men dient hier de feiten af te wachten.

Zeker toonde de toetreding van Turkije tot de wapenschorsing groote zucht tot behoud des vredes; en van verschillende zijden wordt verzekerd, dat de Keizer van Rusland, in de jongste dagen nog, gelijke blijken van toenadering heeft gegeven, zoodat men nog niet alle hoop op eene gunstige regeling van de zaak heeft laten varen.

Minder [illegible] werd beschouwd de zending van den [illegible] als gezant van Frankrijk [illegible] van den heer Lacour, die als te [illegible] digheden werd afgeschilderd. De [illegible] reeds den 29 uit Parijs vertrekken en [illegible] gevolg officieren vergezeld zijn.

Men verneemt uit die hoofdstad ook, dat de verbonden vloten den 22 de Dardanellen zouden doorstevenen.

Laatstgemelde bijzonderheden leveren aan de Belgische *Indépendance*, die anders zeer voor vredelievende uitlegging der berigten over het Oostersche vraagstuk is gestemd, nog grond tot twijfel op of de gesteldheid van zaken wel zoodanig is, als de vrienden van den vrede zouden wenschen. Intusschen beschouwt dat blad de zaken toch als beter dan een paar dagen geleden.

De *Times* treedt in beschouwingen over het bekende stuk in den *Moniteur*, dat den Keizer zelf wordt toegeschreven, en zegt [illegible]: Het belangrijkste gedeelte van het voor ons liggende artikel is de volmaakte overeenstemming van inzigten der Fransche en Britsche regeringen. Die overeenstemming, welke, zoo als wij zelven bij herhaling schreven, bij de raadplegingen der twee Mogendheden voorzat, wordt hier de wereld op de onbetwistbaarste bewoordingen verkondigd. Frankrijk en Engeland hadden gelijke gedachten bij het begin van het geschil; zij zijn in volkomen overeenstemming bij elke phase daarvan gebleven, en zij zijn nog van hetzelfde gevoelen. Zelfs van de Duitsche Staten is sprake op eene wijze, die hunne wezenlijke toestemming tot de daden der beide andere uitdrukt en het is ten volle bekend, dat de "onzijdigheid" van Oostenrijk en Pruissen niet zoodanig is, dat zij naar "onverschilligheid" zweemt; en de meer stellige demonstratien der Westersche mogendheden zijn verklaard als de beste wijze, om op den voortgang der gebeurtenissen invloed uit te oefenen. De zaak in 't kort, in door de Fransche en Britsche regeringen opgevat, wordt juist bepaald als de [illegible] geheel Europa; en het was op goeden grond, dat [illegible] is, dat het welslagen van eene zoo ondersteunde zaak met algemeen vertrouwen mag worden verwacht.

„Misschien was het eenigzins ongepast te veel over vrede te spreken bij gelegenheid, dat een gewapend eskader wordt gezonden naar wateren, die alleen voor zulk eene expeditie kunnen geopend worden, bij het verwachten van een oorlog. Vloten zijn geene werktuigen van eenvoudige onderhandeling; maar de onderhandeling zal, gelijk gemeld is, toch zonder ophouden worden voortgezet, en, zoo men hoopt, met eenig vooruitzigt van een goeden uitslag. De woorden van den *Moniteur* op dit punt kunnen hier worden aangehaald, als bevattende in zes regels de hoofdzaak van al die beginselen, welke Staten bij gelijke omstandigheden moeten leiden: „Vrede alleen strekt tot het duurzaam belang der volken; maar die vrede zou zijne wezenlijkste voorwaarden missen, indien hij ophield gegrond te zijn op dat evenwigt, dat noodzakelijk is tot handhaving der regten en der zekerheid van allen belangen."

men leest in de buitenlandsche bladen het schrijven der Turksche regering van 8 Oct. jl. tot mededeeling aan de bevolking tot het houden van gebeden voor den aan te vangen strijd.

„Daarom wordt daarin [illegible] der districten bijeenroepen, en gij zult hun zeggen dat daar Rusland deze zaak begonnen heeft, en op dat land alle verantwoordelijkheid rusten zal, zij gebeden moeten rigten tot den God der Heirscharen, voor de zege der Verhevene Porte en der Keizerlijke troepen, en wij gelasten hun, onophoudelijk en met ijver te bidden voor den goeden uitslag onzer zaak. En terzelfder tijd zult gij het aan allen wel duidelijk maken, dat, daar deze oorlog een oorlog is tegen eene regering, welke, zonder de minste reden, de regten der onafhankelijkheid van het Ottomanische rijk heeft geschonden, de vriendschappelijke betrekkingen, welke tusschen de Verhevene Porte en de andere bevriende mogendheden bestaan, niet de minste krenking ten gevolge van dien toestand hebben ondergaan; en bij gevolg zal niemand de kooplieden of onderdanen dier mogendheden, noch de personen van eene verschillende godsdienst, met betrekking tot hun leven, eer en eigendom mogen hinderen; en niemand zal ze op eenigerlei wijze mogen verontrusten, want de wet beschermt het leven, de eer en den eigendom van alle klassen van onderdanen, en van de Rajah's, als die van ons zelve; allen moeten, overeenkomstig onze heilige wetten, in elke omstandigheid met regtvaardigheid behandeld worden, en de volmaakste veiligheid genieten; in één woord, zoowel de heilige wet als het gezond verstand, zoo als reeds vroeger kenbaar is gemaakt, verzetten zich er tegen, dat de [illegible] Porte, die eene gelijke godsdienst belijden als Rusland, verantwoordelijk zouden worden geacht voor het gedrag der Russische Regering. Wat die regering verlangt, verlangt zij voor hare eigene belangen, en om haren invloed te vermeerderen. De onderdanen der Verhevene Porte hebben sinds eeuwen de godsdienstige voorregten, hun door de Ottomannische Keizers, onder de bijzondere bescherming der Verhevene Porte, genoten; en die voorregten verkrijgen dagelijks grootere kracht en meerdere uitgebreidheid. Zij weten, dat de aanmatiging der Russische regering, van ze onder hare bescherming te nemen, alleen strekken zou, om hen te [illegible].

„Gij zult het aan iedereen duidelijk maken [illegible] is, dat al de klassen van [illegible] in verdraagzaamheid zullen leven, dat niemand een ander zal beleedigen of vernederen, en dat allen zullen trachten in volkomen eendragt te leven, en hun gemeenschappelijk vaderland te dienen.

„Indien uit nalatigheid, onwetendheid of kwaden wil, iemand zich tegen deze wettelijke bevelen mogt verzetten, zal hij ten strengste gestraft worden.

„Al de bovenstaande bepalingen zijn in den jongsten gehouden Algemeenen Raad besloten. Gij zult alzoo zorg dragen [illegible] velen in zal handelen.

„Den 5 Manharen 1270 (8 October 1853)."

De Engelsche ministeriële bladen juichen den toon en de strekking van dit stuk zeer toe.

MEXICO.

Men heeft berigten uit dit land tot 3 October. De President Santa Anna regeert meer en meer willekeurig; ja, handelt met die wreedheid, welke men hem vroeger reeds verweten heeft. Dagelijks hebben er uitbanningen plaats; twee vorige ministers, de generaal Robles en de heer de la Rosa, heeft dit lot onlangs getroffen. De bisschop van Monjia, die voorzitter was van den raad, heeft zijn ontslag genomen en zich naar zijn bisdom begeven, na den dictator voorspeld te hebben, dat, indien hij op die wijze bleef voortregeren, hij zeker even spoedig het bewind zou verliezen, als hij het verworven had.

Bij dit alles bevindt de schatkist van dit in zich zelf rijke land zich geheel uitgeput.

Binnenland.

's Gravenhage, 31 October.

* Z. M. heeft den heer Mr. J. L. Melchers, advokaat te 's Gravenhage, benoemd tot kantonregter te Sommelsdijk.

* Z. M. heeft den heer Dumont, architect te Brussel, benoemd tot ridder der orde van de Eikenkroon.

* Z. K. H. Prins Frederik is gisteren van Hoogstdeszelfs reis naar Berlijn en Petersburg in deze residentie teruggekeerd.

* Z. M. heeft de straffe des doods, waartoe R. Hoth, bij arrest van het Prov. Geregtshof in Gelderland, van 11 Julij ll., wegens poging tot moord enz., was veroordeeld, veranderd in eene tuchthuisstraf voor den tijd van twintig jaren.

Naar wij vernemen is de Tweede Kamer der Staten-Generaal tot de hervatting harer werkzaamheden opgeroepen, tegen Dingsdag, den 8 November eerstkomende.

* Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is uit Leeuwarden verzonden een adres van 332 ingezetenen dier gemeente, en aandringende op de afschaffing van de accijnsen op de eerste levensbehoeften.

* De commissie uit de algemeene vergadering alhier, belast met het verschaffen van arbeid aan de behoeftigen, maakt aan hare begunstigers bekend, dat de aardappelen en de rogge, geteeld op de door behoeftigen ontgonnen duingronden, zijn verkocht en hebben opgebragt eene som van f [illegible], behalve nog 73 halve mudden aardappelen, welke door de commissie voor poters zijn bewaard. De commissie neemt deze gelegenheid waar, de aandacht harer stadgenooten bij vernieuwing op deze onderneming te vestigen. De personen, die door de commissie in het werk zijn gesteld, werden vroeger allen bedeeld door de verschillende diaconiën; doch ontvingen in den afgeloopen winter werk, in plaats van bedeeling.

* In de zittingen van den gemeenteraad alhier, in de vorige week gehouden, is behandeld de gemeentebegrooting voor den jare 1854. Die begrooting is ten slotte met algemeene stemmen aangenomen. Gewigtig waren bij die gelegenheid de discussien over de uitgaven van het armwezen. Voor de algemeene armen der gemeente was namelijk, gelijk gewoonlijk, een post op de begrooting uitgetrokken, die nu gebragt was op een cijfer van f 64,800. De heer Alsche heeft voorgesteld dien post met f 4,800 te verminderen, ten einde reeds ten deele in toepassing te brengen het beginsel, door eene commissie uit den Raad aanbevolen en door den Raad met algemeene stemmen goedgekeurd, dat men in den tijd, dat er vooral [illegible] te weten in de lente en in den zomer [illegible] aanmerkelijk moet [illegible]. De bedeelden zouden dus [illegible] gevolgen daarvan ondervinden. Na breedvoerige beraadslaging, is het voorstel van den heer Alsche met 18 tegen 15 stemmen *aangenomen* en dus de post voor de stads-armen met f 4,800 verminderd, terwijl ook een tweede voorstel van dienzelfden heer, om het subsidie van Scheveningen te verminderen met f 2,000 en alzoo te brengen op f 19,000, met 22 tegen 11 stemmen werd *aangenomen*.

* Door de gemeenteraden van 's Gravezande, Monster en Naaldwijk is, naar wij vernemen, besloten, voortaan geen kermis of jaarmarkt meer in die gemeenten te doen plaats hebben.

* Van Scheveningen [illegible] van gisteren: „Bij menschen geheugen [illegible] zich niet, dat op één dag, in de maand October, te midden van de teelt, een zoo grooten aanvoer van haring is aangebragt dan gisteren, toen zeventien haringschuiten zijn aangekomen, waarvan slechts een gedeelte, bij gebrek aan het noodige voertuig, heeft kunnen lossen. De markt blijft intusschen nog stijf en de soort van haring is over het algemeen van de grootste soort."

* Men verneemt, dat ook te Leijden eene afdeeling van het Metalen Kruis is opgerigt.

* De commissie van beheer en toezigt over de gronden in den Haarlemmermeerpolder heeft eene [illegible] verkooping van gronden uitgeschreven, op [illegible] den 29 November 1853, in het logement [illegible] te Lisse, aan den straatweg van Leijden [illegible].

Vrijdag avond ll. is ook te [illegible] door onderscheidene werkbazen eene [illegible] gehouden, ten einde te beraadslagen [illegible] verhooging van loon aan de [illegible] gedurende den winter.

Men berigt, dat onlangs te Leijden eene afdeeling *Nederland*, van de in Duitschland gevestigde *Gustaaf-Adolf*-vereeniging is opgerigt; dat het hoofdbestuur dezer afdeeling voorshands aldaar is gevestigd, en dat circulaires zijn rondgezonden, om tot algemeene deelneming op te wekken, benevens de statuten, die den aard en het doel, de inrigting en het bestuur dier vereeniging betreffen.

Bij de *derde* verkooping van landen in den Haarlemmermeerpolder, afdeeling Brugerveen, ll. Vrijdag te Sassenheim gehouden, zijn verkocht 514.95 B. r. voor de som van *f* 353,500, uitkomende op ruim *f* 680.00 per bunder. (*L. C.*)

Op den 29 dezer hield de hooggel. heer Dr. M. de Vries zijne intreê-redevoering als hoogleeraar in de Nederl. taal en welsprekendheid en geschiedenis des vaderlands, handelende: *Over den aard en de strekking der Nederlandsche Taalkunde*, die de spreker vervolgens beschouwde in haar voorwerp en doel, haren omvang en hare [illegible], waarna hij zijne doorwrochte rede besloot met verschillende hartelijke en gepaste toespraken.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam zijn aangegeven op 30 Oct., 2 cholera-lijders, hersteld *geene*, overleden 1.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 29 Oct. ingekomen 3 lijders, hersteld 1, overleden 2, blijven in behandeling 20. Totaal sedert 17 Sept.: ingekomen 162, hersteld 55, overleden 77.

Op 30 Oct. ingekomen 1 lijder, hersteld *geen*, overleden *geen*, blijven in behandeling 21.

Buiten het hospitaal zijn bij de cholera-commissie op 28 Oct. aangegeven *geen* lijder en overleden 3; en op 29 Oct. 3 lijders en 1 overleden.

Het adres aan den minister van binnenlandsche zaken, betreffende het herstel van het staats-examen, dat te Leyden is opgesteld, is van den volgenden inhoud:

Eene der weldaden, door den heer *Thorbecke* aan het vaderland geschonken, is de [illegible] staats-examen, eene [illegible], die ook zelfs ondanks de beste examinatoren, de grootste onregtvaardigheden heeft doen plegen; die, in plaats van de academische studien te bevorderen, van overspannen Groenen, geheel verslapte en ontspannen studenten heeft gemaakt; als die trouwens waanden ver genoeg te zijn, nu zij door het staats-examen waren. Eene inrigting, die de jongelui heeft doen opvullen met allerlei doode taalvormen, waarvan zij nimmer gebruik konden maken. Immers, wanneer zij er genoeg mede vervuld waren, gingen zij heen, lieten zich *tenteren* en — waren door hun *propaideutisch*, om nooit meer aan die vormen te denken, maar zoo spoedig mogelijk den onnutten ballast te vergeten.

Niettegenstaande de waarheid van dit alles, gaat thans te Leyden een adres ter teekening bij professoren en studenten rond, tot herstel van dat schoone staats-examen. Wij willen niet onderzoeken, in hoeverre dit adres zijnen oorsprong te danken hebbe aan teleurgestelde instituteurs, wier leerlingen door de faculteit der letteren zijn afgewezen. Evenmin in hoeverre schoolpedanten, waarvan Leiden niet misdeeld is, er de hand in hebben; schoolpedanten, die, [illegible] aan hun grooten meester, het er voorhouden, dat de [illegible] en de wetenschap gebouwd zijn op de Grieksche [illegible], die alleen azen op fijne onderscheidingen, die [illegible] afwijking van den vorm van eenig woord of phrase, [illegible] van eene nieuwe wereld beschouwen, en [illegible] en eenzijdigheid verschansen achter [illegible], die nauwelijks voor hen zelf verstaanbaar zijn.

Wij willen alleen den wensch [illegible] van vertrouwen geven, dat de minister van [illegible] de jongens- en ouderplaag, die zooveel jongelieden voor de wetenschap heeft doen verloren gaan; zoo velen heeft verdorven, zoowel door toelating als afwijzing, niet weer zal invoeren en zich aan de inblazingen van de schoolpedanten niet zal storen. Of zullen jongelingen, die voor regtsgeleerdheid of geneeskunde worden opgeleid, weder van de nukken en eenzijdigheid van dat bekrompen slag van litteratoren, dat, in de verte altijd, en crassa minerva, een groot meester in zijn vak tracht na te volgen? Zal de vrije [illegible] ontwikkeling, die het cursorisch lezen der oude [illegible] geeft, weder geheel moeten onderdoen, voor het [illegible] van eene grammaticale *exacte* kennis, die slechts tot [illegible] hoogte kan worden opgevoerd en alleen dienen [illegible] door het examen te komen, maar tot geenerlei [illegible] en na het examen ras wordt vergeten; terwijl ze [illegible] vrucht nalaat, dan afkeerigheid van de schoonste [illegible] wereld. Is het niet genoeg, dat geneeskundigen [illegible], nog den *soliden* weg gaan, waardoor zij [illegible] gedompeld worden in de bron van Castalia, eer het [illegible] wordt tot hun vak over te gaan? Moet men van [illegible] litteratoren in het klein maken, voor dat zij, op [illegible] verlatende, op een geheel vreemden weg worden [illegible].

Wil men de academische studien [illegible], men rigte een staats-examen in, aan het einde der [illegible] loopbaan. Als de staat de gestudeerden gaat gebruiken, dan eerst heeft hij regt, rekenschap te vragen van de gemaakte vorderingen. Indien zulk een examen te wachten staat, aan het einde der loopbaan, dan zal men zich met onverdeelden ijver moeten toeleggen; terwijl, wanneer het gevreesde examen achter den rug is, bij den aanvang men zorgeloos gaat leven. De minister zal dit inzien. Hij zal de scholen, die het *jus promovendi ad academiam* toekomt, dit laten en het bevestigen. Dit geeft, naar den tegenwoordigen staat dier scholen, waarborg genoeg en eene vrijheid aan de rectoren, die hen in staat stelt hunne *Alumni*, elk naar hunnen aard en aanleg, te ontwikkelen.

Op den 27 dezer overleed na eene kortstondige ziekte, te Groningen, de heer baron L. U. Rengers, betaalmeester in dat arrondissement.

Door de studenten van de Groningsche Hoogeschool is, naar men verneemt, dezer dagen een adres aan de regering ingediend, met verzoek om intrekking of wijziging van het bekende besluit omtrent een af te leggen faculteits-examen.

Mr. J. C. Wichers, president van de arrondissements-regtbank te Appingadam, is plotseling overleden, op 28 October.

Op den 26 dezer kwamen te Hoogeveen de heeren officier van justitie, regter-commissaris en griffier van de arrondissements-regtbank te Assen, vergezeld van twee geregtsdienaren, om den heer dr. K. G. Amshoff (onlangs bij kon. besluit uit zijne betrekking als president en lid der prov. commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in Drenthe ontslagen) in verhoor te nemen, als zijnde beschuldigd van valschheid in authentieke stukken, betreffende zijne vorige betrekking. Men verneemt, dat de beschuldigde naar aanleiding van dit verhoor gearresteerd en naar Assen getransporteerd is geworden.

Eergisteren is met goed gevolg te water gelaten aan de fabriekswerf van de Heeren Dudok van Heel en Paul van Vlissingen, te Amsterdam, het ijzeren schroefstoomschip *Paramaribo*, bestemd voor de dienst in de kolonie Suriname en gebouwd voor rekening van het departement van Kolonien.

Naar men verneemt heeft zich aan boord van Z. M. stoomschip *Cycloop*, te Helder, de cholera vertoond. Op de reis van Rotterdam naar Hellevoetsluis overleed aan die ziekte een man en op den 27 dezer bezweken daaraan nog twee mannen, terwijl nog twee zieken in het marine-hospitaal zijn opgenomen.

Men verneemt, dat de heer J. P. G. Masman, kandidaat-notaris te 's Hertogenbosch, van wege de commissie van verevening der nalatenschap van wijlen Z. M. Willem II, ten geschenke heeft ontvangen, een fraai bewerkte geëmailleerde gouden doekspeld met juweelen bezet, vergezeld van eenen vereerenden brief, en dit uit erkentenis voor in betrekking van procuratiehouder der hooge erfgenamen bewezene diensten.

De Heer A. W. J. Pretorius, kommandant-generaal en hoofd van het bestuur der Transvaal-republiek, Afrika, is op 13 Julij, na eene korte ongesteldheid, in den ouderdom van 54 jaren overleden.

* Van eene geachte zijde daartoe in staat gesteld, zegt *de Gemeente-Stem*, deelen wij hieronder den inhoud mede van het voorstel, door den heer Vernee aan den gemeenteraad van Delft, in zijne zitting van 21 dezer ingediend. Het strekte daartoe.

„Dat de raad een besluit neme, waarbij [illegible] worden gemagtigd, om den [illegible] gemeentswege een [illegible] is, die overal aan de plaats. gemeenten het uitzigt openen zal, om, al is het langzaam, van den drukkenden last der vrij algemeen zware subsidiën aan de armengestichten te worden ontheven, en of inmiddels de gemeenteraden daaromtrent locaal of huishoudelijk met de armen-directien mogen in overleg treden, en zich mogen verstaan ten einde aanvankelijk in dat bezwaar voor de gemeente-kassen te gemoet te komen, met aanwijzing van hetgeen tot nu over het loopend jaar, te dien aanzien in deze gemeente heeft bestaan en gevolgd werd, en de resultaten die het in het wederkeerig belang van de stad en van de gesubsidieerde armengestichten heeft opgeleverd, doch hetwelk men gemeend heeft aan de letter van art. 148 der nieuwe gemeentewet te moeten prijs geven, door aan de armendirectien alleen de verpligting tot het inleveren van een staat van begrooting op te leggen, en dien overeenkomstig ongelimiteerd in het te kort door eene subsidie uit de gemeentekas te voorzien.

„Dan wel, of de zin en strekking van het genoemde art. 148 der gemeentewet de ruimere uitlegging toelaat, dat het eene overeenkomst met de armen-directien tot het vaststellen eener jaarlijksche afloopende subsidie niet uitsluit; met opgave tevens van de redenen die eene zoodanige minnelijke schikking en overeenkomst, hier ter stede oorspronkelijk op de ondervinding gegrond, zal aanbevelen.

Of in andere bewoordingen en zoodanig gewijzigd, als Burg. en Weth. in het belang der zaak zullen nuttig en voldoende achten."

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 31 October 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{13}{16}$ $61\frac{1}{16}$			(4
Dito Certificat.	3	$72\frac{7}{8}$ 3 (61	*Hope* 1798/1816	5	$103\frac{3}{4}$ $104\frac{7}{8}$
Dito Dito	4	$91\frac{3}{4}$ $2\frac{5}{8}$ $2\frac{5}{8}$	Dito 1828/1829	5	$103\frac{1}{4}$ [illegible]
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1833	5	94
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$	124 [illegible]	Dito *Hope*	4	88
België.			Dito *Stieglitz*	4	[illegible]
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito [illegible]	[illegible]	
Dº *Rothschild*	$2\frac{1}{2}$	50	[illegible]	6	
Frankrijk.			[illegible] dito	6	
Obligatiën	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	[illegible]	$21\frac{5}{8}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{7}{16}$	Obligatiën	4	82
Dito [illegible]	3	44	**Oostenrijk.**		
[illegible]	3	$40\frac{1}{8}$ $\frac{1}{2}$			
[illegible] Sp. Com.		$5\frac{1}{8}$ $\frac{5}{16}$	Metalliek	5	$76\frac{3}{4}$
Amort. Schuld.		$4\frac{3}{8}$	Dito bet. Amst.	5	90 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
Portugal.			Dito letter B.	5	90 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$
Londen nieuwe.	5	$36\frac{7}{16}$ $\frac{7}{16}$ 37	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$89\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$
Dito uitgest	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$89\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$

Rusl. Cert. te Hamb. 5 pct. 100; [illegible] 5 pct. $23\frac{7}{8}$, $24\frac{1}{8}$, 24; Dito Onb. $23\frac{5}{8}$, 24, 24; Gren., te Lond. p. s. 100 $2\frac{1}{2}$ pct., $17\frac{1}{8}$; Dito Onb. $7\frac{3}{4}$, $\frac{15}{16}$; Ecuador [illegible] 4; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $69\frac{1}{2}$.

Over het geheel was de markt heden zeer levendig daar zoo binnenl. als buitenl. effecten, na verscheidene dobberingen, merkelijk hooger dan Zaturdag blijven; men wil dat er gunstige buitenl. berigten en noteringen ontvangen zijn.

FRANKFORT, Vrijdag 28 Oct. 5 pct. Metal. $77\frac{3}{8}$; Bank actien 12.95; Loten fl. 250 114; 1 pct. Spanje $20\frac{15}{16}$; [illegible] pct. dito $39\frac{1}{4}$; Keur-Hessische loten $35\frac{3}{4}$; Badensche 35 [illegible] $38\frac{3}{4}$; Wissel op Weenen $103\frac{3}{4}$.

De stemming was algemeen flaauwer.

LONDEN, Vrijdag 28 October. Consols op tijd [illegible] $91\frac{3}{4}$; Mexico nieuwe 3 pct. $24\frac{5}{8}$ à $24\frac{7}{8}$; Peru N. [illegible] $71\frac{1}{2}$; Gren. Uitg. $7\frac{1}{2}$; Ecuador $5\frac{1}{8}$; Spanje 1 pct. $21\frac{1}{2}$ [illegible] Certificaten 5.

PARIJS, Vrijdag 28 October. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ex [illegible] dito 3 pct. op t. 71.75; Spanje binn. 3 pct. [illegible] pct. $20\frac{7}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. $95\frac{1}{2}$; N. Metall. 91 [illegible]